

СЕКЦІЯ 4
ПРАВОВІ ОСНОВИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВО-
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Багрій Ю.

*студент IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права Вербіцька М.В.*

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ ОРГАНІВ АНТИМОНОПОЛЬНОГО
КОМІТЕТУ УКРАЇНИ**

Доволі важливим елементом ефективного регулювання державою господарської діяльності є боротьба із антиконкурентними діями. Адже відсутність ефективної конкуренції на ринках товарів і послуг фактично нівелює євроінтеграційні процеси у нашій країні і позбавляє її шансів стати процвітаючою європейською країною. Проте не менш важливим елементом у антиконкурентній політиці є можливість захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання від неправомірних дій антимонопольних органів. Адже, якщо брати до уваги специфіку сучасного регулювання господарських відносин з боку держави, можна припустити, що з метою наповнення бюджету її антимонопольні органи можуть накладати на суб'єктів господарювання непомірно високі штрафи. А інколи завдяки антимонопольним органам може просто чинитися тиск на бізнес певних осіб, які, наприклад, не підтримують владний режим у країні. У зв'язку із цим, у наш час доволі актуальним постає питання щодо захисту прав та свобод суб'єктів господарювання у антимонопольній сфері. Передусім це стосується оскарження рішень органів Антимонопольного комітету України (надалі – АМКУ) у судовому порядку, адже основне призначення судової влади є захист прав, свобод та інтересів учасників правовідносин.

Зважаючи на важливість оскарження рішень органів державної влади у господарській діяльності шляхом подання відповідного позову, воно є предметом дослідження багатьох науковців. Так, дослідженням особливостей позовного займалися такі вчені як, М. П. Курило, І. Ю. Татулич та ін. Однак, у науковій літературі доволі мало уваги приділено безпосередньому дослідженню оскарження рішень АМКУ шляхом подання відповідного позову, зважаючи на зміни, які були внесені у чинне господарське процесуальне законодавство. Тому виникає необхідність більш детальному дослідженню оскарження рішень АМКУ у господарському судочинстві.

Відповідно до ст. 55 Конституції України [1] кожному гарантується право оскаржувати рішення, дії чи бездіяльність органів державної влади, їх посадових і службових осіб у суді.

Частиною першою ст. 1 Господарського процесуального кодексу (надалі – ГПК) України [3] передбачено, що завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судами спорів, що стосуються здійснення господарської діяльності, та розгляд інших справ, на які поширюється юрисдикція господарського суду, з метою захисту порушених,

невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів учасників господарських відносин.

Згідно із частиною першою ст. 4 ГПК України право на звернення до господарського суду у передбаченому даним актом законодавства порядку гарантується. Ніхто не може бути позбавленим права на розгляд справи у господарському суді. Право на оскарження рішень АМКУ (його органів) також гарантоване положеннями із ст. 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [2], яка передбачає право застосовувати ефективний спосіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо його порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Пунктом 7 частини першої ст. 29 ГПК України встановлено, що господарські суди розглядають справи у спорах, що виникають з відносин, пов'язаних із захистом економічної конкуренції, обмеженням монополізму в господарській діяльності, захистом від недобросовісної конкуренції, в тому числі у спорах, пов'язаних з оскарженням рішень АМКУ, а також справи за заявами таких органів з питань, належних до їхньої компетенції, крім спорів, які належать до юрисдикції Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

Слід зауважити, що згідно із частиною першою ст. 40 Господарського кодексу України [4] державний контроль за дотриманням антимонопольно-конкурентного законодавства, захист інтересів підприємців та споживачів від його порушень здійснюються АМКУ. Відповідно до ст. 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [5] у разі виявлення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема і у формі наслідків такого порушення, органи АМКУ приймають розпорядження про початок розгляду справи, за результатами розгляду якої вони приймають відповідне рішення.

Поряд із тим, варто відзначити, що певні процесуальні особливості оскарження рішень органів АМКУ, передусім щодо строків, передбачено у положеннях Закону України «Про захист економічної конкуренції». Так відповідно до частини першої ст. 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» заявник, відповідач, третя особа мають право оскаржити рішення органів АМКУ до господарського суду протягом двох місяців з дня його одержання. У випадку пропуску, даний строк не підлягає поновленню. Як зазначено у пункті 2 Постанови Пленуму раніше діючого Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства» від 26.12.2011 року № 15 [8] зазначені строки є присіченими і їх не може бути відновлено. А закінчення такого строку, незалежно від причин його пропуску з боку заінтересованої особи, передбачає відмову в позові про визнання недійсним рішення (розпорядження) АМКУ та його органів.

При цьому рішення АМКУ, адміністративної колегії АМКУ та державного уповноваженого АМКУ оскаржуються до господарського суду міста Києва. Рішення адміністративної колегії територіального відділення АМКУ оскаржуються до господарських судів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя. Тобто з моменту отримання відповідного рішення АМКУ (чи його органу) законодавством України імперативно встановлено двомісячний строк на його оскарження у судовому порядку. Крім того, при оскарженні вищевказаних рішень, суб'єкт господарювання повинен враховувати норми Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Як доводить юридична практика, доволі часто з боку органів АМКУ виносяться рішення про накладення штрафів на суб'єктів господарювання за порушення законодавства про захист економічної конкуренції під час проведення публічних закупівель, які призводять до спотворення результатів торгів [9]. Однак, певною особливістю оскарження рішень органів АМКУ є те, що у рішенні антимонопольного органу може бути оштрафовано водночас двох учасників конкурсних торгів, наприклад, за ідентичність поданих документів. Проте, якщо хоча б один із учасників оскаржить відповідне рішення органу АМКУ у судовому порядку і господарським судом воно буде визнано недійсним, то дане рішення може припинити свою дію і для іншого.

Оскарження рішення органів АМКУ у господарському судочинстві відбувається шляхом подання позовної заяви до господарського суду, компетенція якого поширюється на даний спір відповідно до ст. 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та правил предметної юрисдикції, визначених у ГПК України. При цьому позовна форма захисту застосовується як інструмент захисту у різних галузях процесуального права, у зв'язку із чим вона набуває вагомого значення для формування різноманітних галузей процесуального права, проте вона містить універсальні, загальні конструкції для різних видів судочинства [11, с.76]. У господарському процесі під позовом розуміється звернення учасника господарських правовідносин у встановленому порядку до господарського суду з метою захисту чи поновлення своїх законних прав, свобод чи інтересів, яке здійснюється у передбаченій законодавством процесуальній формі [10, с.64].

Позовна заява щодо оскарження рішення органів АМКУ повинна відповідати статтям 163 - 165 ГПК України. За інших умов вона буде залишена без руху. До позовної заяви слід додати оскаржуване рішення органу АМКУ та інші докази, на які позивач посилається у даній заяві. Копія позовної заяви із додатками повинна бути відправлена до відповідача.

Важливим аспектом у оскарженні рішень органів АМКУ є судовий збір. За подання відповідного позову його розмір становитиме 1 розмір прожиткового мінімуму для працездатних осіб відповідно до пункту 2 частини другої ст. 5 Закону України «Про судовий збір» [6], адже даний позов за своєю суттю має немайновий характер (згідно з положеннями ст. 7 Закону України «Про Державний бюджет на 2018 рік» [7] у 2018 році такий судовий збір складає 1762 гривні).

Таким чином, оскарження рішень АМКУ – є способом захисту прав, свобод та інтересів у рамках антиконкурентних правовідносин, який полягає у поданні позову до господарського суду на рішення АМКУ (його органів) відповідно до положень чинного законодавства України (передусім ГПК України та Закону України «Про захист економічної конкуренції»). При цьому строк оскарження таких рішень є присічним, і у випадку його пропуску він не може бути відновленим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Конвенція про захист прав та основоположних свобод людини від 04.11.1950 року: Ратифікована Законом України від 17.07.1997 року № 475/97-ВР//

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004 .
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 року № 1798-XIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>
 4. Господарський кодекс України від 16.01.2003 року № 436-IV // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
 5. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11.01.2001 року № 2210-III // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
 6. Про судовий збір: Закон України від 08.07.2011 року № 3674-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
 7. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.07.2017 року № 2246-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2246-19> .
 8. Про деякі питання практики застосування конкурентного законодавства: Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 року № 15 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0015600-11>
 9. Діяльність у сфері державних (публічних закупівель) зведені відомості про рішення органів Антимонопольного комітету України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.amc.gov.ua/amku/control/main/uk/doccatalog/list?currDir=104505>
 10. Курило М. П. Позовне провадження як універсальна форма судових процесів у різних галузях процесуального права / М. П. Курило // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – № 2013. – № 3. – С. 64-67.
 11. Татулич І. Ю. Правова природа позовного провадження / І. Ю. Татулич // Науковий вісник Чернівецького університету. Серія: Правознавство. – № 2013. – № 3. – С. 74-77.

Білик Р.
*студент V курсу юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.е.н., ст. викладач кафедри
економічної теорії ТНЕУ Сліпченко Т.О.*

СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА: ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕМЕНТІВ, ЇХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА ВЗАЄМОДІЇ МІЖ НИМИ

В даний час питання забезпечення умов економічного зростання підприємства виходять на перший план. На розвиток підприємства спричиняють вплив такі чинники, як нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні, міжнаціональні, регіональні, територіальні конфлікти, недосконалість законодавства, криміналізація суспільства, шахрайство, корупція та багато інших. Все це різко актуалізує проблему забезпечення економічної безпеки підприємства.